

Gart der Gesundheit: hanf.

Geschreven en vertaald door Nico Koomen.

hanf xc Cap

Canapus latine grece canaps arabice vero sechedenchi.

(Serapio in dem bûch aggregatoris in dem capitel Sechedenchi id est canapus spricht dz dises kraut werde gesâet und bringet samen unnd hatt auch gar ein langen stil unnd lange este und einem starcken gerauch unnd der stamm ist hole. (Paulus canapus ist heip und trucken an dem andern grad. (Wôlicher vil feüchtigkeit hette im den oren und stetigklichen flûpsen der lap ôle warm darein dz gemacht wirt von disem samen er genÿset. (Dises kraut meret auch das haubt wee der damit handelt und bringet mani [126] am dz ist die dobesucht. (Platearius Nÿmm nupleuffen saffte ein lot wilde selben saft ein halb lott rautten saffte dreü quintin ÿsop safft dreü lot unnd nymme hanfkraut safftes auch vier lot dises misch under einander und nÿmm davon ein halb lott unnd mische dz mit mummia ein halb quintin zucker candit ein halb lot rosen zucker ein quintin und mache daraup ein tranck unnd trinck dem des abents so du schlaffen wilt geen und lasse dich wol czû decken das benÿmmet auch alle feüchtunge in dem menschen davon sich erhebt die pestilencz unnd ist der sicher eÿnen ganczen monat. (Dip tranck dienet auch wol der wassersuchte und auch der gelesucht und wôlicher den also ein nÿmmet der darff sich der krankheÿt keyner besorgen. (Item wer hanff

(1) **Hennep**, 90ste kapittel.

Canapus Latijn. Grieks canaps. Arabisch vero sechedenchi. (**Cannabis sativa**)

Serapio in het boek aggregatoris in het kapittel sechedenchi, id est canapus, spreekt dat dit kruid wordt gezaaid en brengt zaden en heeft ook erg een lange steel en lange twijgen en een sterke reuk en de stam is hol. Paulus, canapus is heet en droog aan de andere graad. (3) Wie veel vochtigheid heeft in de oren en steeds vloeit die laat olie warm daarin dat gemaakt wordt van deze zaden, hij geneest. (4) Dit kruid vermeerdert ook de hoofdpijn die daarmee handelt en brengt mania aan, [126] dat is de verdoovende ziekte. Platearius: Neem notensap een lood, wilde saliesap, een half lood, ruitsap, drie quintin, hysopsap, drie lood, en neem hennepkruid sap, ook vier lood, deze meng je onder elkaar en neem daarvan een half van 16,7 gram en meng dat met mummia, een half van 1,67gram, suikerkandij, een half van 16,7 gram, rozensuiker, een 1,67gram, en maak daaruit een drank en drink dat 's avonds zo je slapen wil gaan en laat je goed toe decken, dat beneemt ook alle vochtigheid in de mens daarvan zich verheft de pest en is er zeker van een gehele maand. Deze drank dient ook goed de waterziekte en ook de geelziekte en wie dat alzo inneemt die hoeft zich over de ziektes niet te bezorgen. (2) Item, wie hennepzaden te veel nuttigt met namen de mannen die wordt hun

samen zû vil nûczet mitt namen die mânnen den wirt jr natûrlich samen vertrucket genant sperma.	natuurlijke zaden verdrukt genaamd sperma.
---	--

Vorm.

Hennep is een tweehuizige plant. De groene manlijke bloemen staan in pluimen en de vrouwelijke in aarvorm. Hennep heeft een ruw behaarde stengel en vijf tot negen, handvormige bladeren. De planten worden ongeveer twee meter hoog en ruiken onaangenaam, wat zelfs bedwelming kan veroorzaken. Vroeger werd een gewas zonder hars geteeld, pas in 1906 kwam er een ras uit Indië waaruit een verdovingsmiddel werd getrokken. In de Herbariën werd het medisch gebruikt.

Naam.

(1) Dodonaëus; 'In Brabant heet dit gewas kemp, in Hoogduitsland Zamer Hanff, dat is tam kemp, tot verschil van het wild, de Griekse naam is Kannabis en Asterion en ook Schoenostrophon, de Latijnse naam is ook Cannabis die in de apotheken gebruikt wordt.

Hennep heette in midden-Nederlands hennep of hennep, in Angelsaksisch haenep en henep, Engels *hemp* en Duits *Hanf*. Die woorden voeren op Germaans hanapa of hanipi terug. Dit woord is ontleend aan het woord kannabis bij de Scythen en de Thraciers. In Grieks heet het kanna, 'riet', dat net als hennep tot vlechtwerk gebruikt werd, waaruit Latijns cannabis en W. Europese leenvormen ontstonden, Franse *canabe*. Hildegard von Bingen spreekt over Hanff.

Gebruik.

Herodotus meldt IV 74, dat de Scythen hennep voor allerhande vlechtwerk en kledingstukken gebruiken en in hun zweetbad ze de zaden gebruikten. Vanuit Pontus en Thracië zou dit materiaal voor zeilmakerij bij de Grieken gekomen zijn. Onder de Romeinen werd het eerst vermeld door de satiricus Lucilius, ongeveer 100 voor Chr. De vezels van hennep zijn beter dan die van vlas en waterafstotend. Om die reden werd het gebruikt voor nautische doeleinden. Het Franse woord *canévas*, in Nederlands *canvas*, is afgeleid van Cannabis. De zaden bevatten 25-35% aan vette olie, waar zeep van gemaakt wordt. Dit was vroeger algemeen het uitgangsmateriaal voor groene zeep, waaraan het juist de groene kleur verleende, die nu kunstmatig wordt aangebracht.

Herbarius in Dyetsche; 'Kemp of cannapus of canabsis is heet en droog in de tweede graad. Het zaad verdroogt sterk en is van grotere kracht dan het kruid. Het heet normaal kempzaad en heeft de kracht om de oprispingen en winden te verteren, daarom is het goed om dit te geven in de waterzucht (a) die uit koude zaken komt.

(2) Als het sap van hennep te veel gegeten wordt dan verdroogt dit het sperma.

(3) Sommige doen het uitgeduwde sap in de oren wat hun pijn zeer vermindert, Serapio.

Als de wortel van hennep met de wortel van malve en nachtschade kookt en als een soort pleister gebruikt dan is het goed op hete blaren.

De schors van hennep is goed om er koorden of zeilen van te maken.

Olie van hennep is harder en zonder kracht, het heeft de kracht om de oren te drogen (b) en te bevochtigen als het daar in gedruppeld wordt. (4) Als je het sap van hennepzaad gebruikt krijg je hoofdpijn.

Tegen roos van het hoofd en om je haar lang te maken, kook de bladeren van hennep met averone in loog waarmee je het hoofd wast.

Het voedsel van hennep is niet goed voor de maag want het is slecht te verteren. Hennepzaad verdrijft de winden.

Het sap van het gehele kruid dat op de wond gedaan wordt verdrijft de pijn van de wonden.

Zuringssiroop van suiker dat na gebruik van hennep genomen wordt verdrijft het letsel dat na het eten van hennep over blijft.

Hennep trekt zeer op naar de hersens waardoor er hoofdpijn komt. Zuringsiroop van suiker verdrijft zulk letsel, daarom is het daar tegen goed.

Tegen hete blaren van rode gal (dat is erisspilla): 'Maak van het kooksel van deze wortel en zijn zaad,

met bloem van lood en oliën van rozen een pleister’.

Als het sap van hennepzaad in het eten gegeten wordt dan laat het de gevoelige maag pijn hebben, het laat ook kwade vochtvermenging opbruisen. Maar sap van komijn, dat die winden verteert, is daar tegen goed’.

(a) Oedeem. (b) Natte oorontsteking, met pus uit de oren.

Herbarijs; ‘Canabus dat is canep en het is heet en droog. En is goed in etterwond dranken. En het zaad doet hetzelfde dat het kruid doet. En laat urine maken en laat haar groeien waar het vaak mee gewassen is’.

Dodonaeus; ‘Kempzaad is moeilijk om te verteren en is de maag en het hoofd tegen en laat in het lichaam kwade vochtigheden groeien, als Galenus van de krachten van het voedsel spreekt betuigt, nochtans zijn er sommige die dat zaad roosteren en met het banket plegen te eten. Dit banket (van hem Tragema in het Grieks genoemd) is hetgeen dat men op het eind van de maaltijden eet om vrolijkheid te verwekken en smaak in de drank te laten komen. Het verwarmt zeer veel en daarom als er wat van genoten wordt klimt het naar het hoofd en zendt vele hete en specerijachtige dampen en waasdom naar boven en plag zo dikwijls enige pijn, draaiing en zwaarheid in het hoofd te verwekken. (2) Het zaad van kemp verdrijft en jaagt alle winden uit het lijf en is zo verdrogend van aard dat als er van wat veel ingenomen wordt het mannelijk zaad vermindert, ja bijna heel weg neemt en verdroogt, als dezelfde Galenus (De medic. facult.) betuigt.

De landlieden van gans Nederland geven het merg van gestoten kempzaad dat met enig nat vermengd en uitgeduwd is de geelzuchtige mensen te drinken in het begin van de ziekte en dat dikwijls niet zonder grote baat, te weten als die kwaal alleen uit verstopping en zonder koorts komt, want het opent de doorgang van de gal en bevordert de verdeling er van die het ganse lichaam door gebeurt.

Matthiolus zegt dat de kippen die veel kempzaad eten meer eieren leggen zullen.

(3) Sap uit het vers en noch groen kruid van kemp gestoten verdrijft de pijn en weedom in de oren, zegt Dioscorides, daarin gedrupt, te weten als die uit verstopping hun oorsprong hebben, zo ik denk, voegt Galenus daar noch bij.

Men houdt het zaad van kemp voor warm en droog tot in de derde graad. Dit zaad is zeer nuttig tot vele dingen. Want de olie die daaruit geperst wordt dient zeer goed om allerhande harde gezwellen te genezen en voorts dient het om in de lampen te branden.

Melk of pap daar kempzaad in geweekt heeft of het sap daar het in gekookt is stelpt de langdurige zinkingen en bedwingt die gauw overkomende pijnen of winden van de buik en vloeien van de vochtigheden. Ook beweegt het tot slapen, nochtans te veel gebruikt maakt het te zeer zware slaap. Hetzelfde zaad gestoten en op het hoofd of aan het hol van de voeten gelegd is goed tegen de geelzucht, als eensdeels gezegd is, en om de dampen van onderen uit te halen en af te keren. Hetzelfde gestoten zaad met witte wijn gedronken geneest de verstopping van de lever.

Dit zaad voedt de hoenders en duiven zeer, maar in den winter leggen die dan beter omdat ze later onvruchtbaar worden en van vet zeer overladen zijn. Het is de kleine vogeltjes ook een goede spijs, maar brengt zoveel voedsel bij dat het die doodt of de lustigheid en macht van zingen beneemt, zoals distelvinken en kneuters. Sommige vrouwen geven het water daar kempzaad in gekookt is de jonge kinderen in tegen de vallende ziekte en andere gebruiken dat zaad om het melk in de vrouwenborsten te verdrogen, maar dat doet hen meer schade dan nuttigheid aan het hoofd en in het ganse lichaam. Andere maken een drank van kempkruid en kempzaad tegen de pest, waterzucht en geelzucht. Melk of het sap van dit zaad gedronken geneest zijdepijn.

Het kempzaad met melk gedronken laat de dorst vergaan en dat in melk geweekt laat dat scheiden. Het sap van de bladeren van kemp doodt alle wormen dat in het lichaam groeit en in de rotte of bedorven wonden komt door de vuile dufheid en kwade en bijna vergiftige eigenschap die in de bladeren is. Het poeder van die bladeren geneest de rode loop.

Hetzelfde sap of water daar de groene bladeren van kemp in gekookt zijn en zeer stijf uitgeduwd en gegoten op een plaats daar vele wormen zijn laat die terstond uit de aarde kruipen, langs het huis gesprenkelt of gegoten brengt de vlooiën om.

Hetzelfde water doodt de wormen van de jonge kinderen, ja ook van de paarden, het stopt de koeien de buik als ze de loop hebben.

Het gedistilleerd water van kempzaad en van kempbladeren geneest alle zweren en gezwellen aan het hoofd en ook jicht, van buiten opgelegd.

Een tak van kemp in de bedsteden gelegd verdrijft de wandluizen en vlooiën.

Men brandt de stelen van groot kemp (dat mannetje of vruchtbaar kemp heet) en men maakt van de kolen soms buspoeder, andere branden de wortels er van en gebruiken de as daar toe.

Het is onnodig de bereiding van kemp te verhalen om er touwen of kaneses of ander grof en fijn doek van te maken. Dan alleen staat ons te vermanen dat het water daar kemp in geweekt of gerot is geweest zo kwaad en vergiftige kracht krijgt en behoudt dat diegene die er van drinken bijna met geen hulp te genezen zijn, maar gewoonlijk er van moeten sterven, als Lobel in het lang betoont.

Het kempzaad dikwijls gegeten is zo schadelijk als het korianderzaad, ja maakt sommige mensen krankzinnig en dol, zelfs diegene die op de takken van kemp liggen worden daarvan als dronken en voelen een suizen in het hoofd.

De wortel van kemp in water gekookt helpt en geneest de gekrompen zenuwen en leden en is goed op jicht gelegd’.

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl/> en : <http://www.volkoomen.nl/>